

מבט לשמים

כְּשֶׁאָדָם חוֹלֵה הוּא הוֹלֵךְ לְרוֹפֵא, וְהוּא בּוֹדֵק אוֹתוֹ וְרוֹשֵׁם לוֹ תְרוּפָה. אִךְ אֵין לְהִסְתַּפֵּק בְּתְרוּפָה בְּלִבְד. לֵלֵא עֲזָרָה מִשָּׁמַיִם הַתְרוּפָה לֹא תִפְעַל. חֲזִיבִים לְשֵׂאת עֵינַיִם לְשָׁמַיִם וּלְהִתְפַּלֵּל אֶל ה' שֶׁהַתְרוּפָה תֵעָזֵר וְנִתְרַפֵּא מֵהַמַּחֲלָה.

דָּבָר זֶה לְמַדְנוּ מִפְּרִשְׁתֵּנוּ. בְּפְרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ אָנוּ שׁוֹמְעִים דָּבָר נוֹרָא: עִם יִשְׂרָאֵל הַתְלוּנָו וְדָבָר סָרָה נִגְד ה' וְנִגְד מִשֶׁה רַבְנוּ. הֵם בְּעִטּוֹ בְּכָל הַטּוֹבָה שֶׁה' הִעֲנִיק לָהֶם. הַתְלוּנָו עַל הַמָּן וּבְכּוֹ שֶׁאֵין לָהֶם מִיִּם וְאִף טַעֲנוּ שֶׁהִזָּה עֲדִיף לְהִשָּׂאֵר בְּמִצְרַיִם. ה' שָׁלַח בְּיִשְׂרָאֵל נְחֹשִׁים שָׂרְפִים. הַנְּחֹשִׁים הִלְלוּ נִשְׁכּוּ רַבִּים מֵעַם יִשְׂרָאֵל. עִם יִשְׂרָאֵל הַבִּינ שֶׁטַעָה וְחִזֵּר בְּתִשׁוּבָה. מִשֶׁה רַבְנוּ יָצַר נְחֹשׁ הָעֲשׂוּי מִנְּחֹשֶׁת, שֶׁם אוֹתוֹ עַל מוֹט גְבוּהַ וְהִכְרִיז כִּי כָּל מִי שֶׁיִּבִּיט אֶל הַנְּחֹשׁ - יִתְרַפֵּא, וּמִי שֶׁלֹּא יִבִּיט - יָמוּת. וְכֵן הִזָּה.

שׁוֹאֲלִים חֲכָמִים בְּמִשְׁנָה: "וְכִי נְחֹשׁ מִמִּית אוֹ נְחֹשׁ מַחִיָּה? אֶלֵא בְזָמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִסְתַּפְּלִין כְּלָפֵי מַעֲלָה וּמִשְׁעַבְדִּין אֶת לִבָּם לְאַבְיָהוֹן שֶׁבְּשָׁמַיִם הֵיוּ מִתְרַפְּאִים, וְאִם לֹא - הֵיוּ נִמְוָקִים" (מִשְׁנָה, מִסְכַּת רֵאשׁ הַשְּׁנָה ג', ח'). חֲכָמִים מִסְבִּירִים: הַנְּחֹשׁ אֵינָנו הוֹרֵג וְאֵינָנו מְרַפֵּא. הוּא בְּסֵף הַכָּל שֶׁלִּיחַ שֶׁל הַקַּב"ה לְהַעֲנִישׁ אוֹ לְרַפֵּא. הַנְּחֹשׁ הַמִּית בְּגִלְל הַרְפִּיּוֹן בְּאִמוּנָה שֶׁל עִם יִשְׂרָאֵל בְּקַב"ה. זֶה הַסְבָּה לְכֵן שֶׁנִּשְׁלַחוּ הַנְּחֹשִׁים. הַנְּחֹשׁ בָּא לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם, וְאִם לִבּוֹ שֶׁל הָאָדָם הַתְעוֹרֵר - שׁוֹב אֵין צָרֵךְ בְּנְחֹשׁ וְהוּא לֹא יִזְקֵק עוֹד.

הַדָּבָר נִכּוֹן בְּכָל מַעֲשֵׂה שֶׁאֵנָחְנוּ עוֹשִׂים. לִפְנֵי כָּל מַעֲשֵׂה נִתְפַּלֵּל אֶל ה' וְנִתְבָּרַךְ וְנִשְׁעַבַּד אֶת לִבְנוֹ אֵלָיו. לִפְנֵי מִבְּחֵן חֲשׁוֹב, לִפְנֵי בִקּוּר אֶצֶל הַרוֹפֵא. אָנוּ נַעֲשֶׂה אֶת הַהִשְׁתַּדְּלוּת וְה' הַטּוֹב יַעֲזֵר וְיִסְעֵעַ בְּעַדְנוּ.

בְּרִכּוֹת הָרְאִיָּה - יָמִים וְנִהְרוֹת

"אַתֶּם לֹא מַאֲמִינִים אֵיזָה כִּיף הִזָּה לִי בַחֲפָשׁ", סֵפֶר אַבְיַעַד בְּהַתְלַהְבוֹת. "הַהוֹרִים שֶׁלִּי שֶׁכְּרוּ חֲדָרִים בְּמִלּוֹן בְּאִילַת וּפְשׁוּט הִיִּיתִי כָּל יוֹם בָּיָם. שְׁחִיתִי, צִלְלִיתִי, גִּלְשִׁיתִי וְאַפְלוּ יְכַלְתִּי לְבָרֵךְ בְּכָל יוֹם אֶת הַבְּרָכָה הַמִּיִּחֲדָת שֶׁמְבָרְכִים כְּשֶׁרוֹאִים אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל..."

מַה דַּעֲתֶכֶם עַל מַעֲשֵׂיוֹ שֶׁל אַבְיַעַד? כִּיצַד צָרִיךְ לְנַהֵג?

תִּשׁוּבָה: חֲכָמֵינוּ תִקְנוּ שֶׁאָדָם הַרוֹאֵה יָמִים, נִהְרוֹת, הָרִים וּמִדְּבָרִיּוֹת יְבָרֵךְ "בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מִלְּךְ הָעוֹלָם עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית". כַּאֲשֶׁר רוֹאִים נוֹפִים יָפִים בְּמִיִּחַד מְרִגִּישִׁים הַתְפַּעְלוֹת וְהַתְרַגְּשׁוֹת מִיִּחַדִּים. מִצָּב זֶה הוּא הַזְדַּמְנוֹת לְהוֹדוֹת לָה' וּלְבָרֵךְ אוֹתוֹ עַל הַיָּקוּם הַמְדָּהִים שֶׁבָּרָא לָנוּ. חֲכָמֵינוּ תִקְנוּ שֶׁאִם מִיִּשְׁחוּ לֹא רָאָה אֶת הַיָּם שְׁלוֹשִׁים יוֹם - עָלָיו לְבָרֵךְ. אֶת הַבְּרָכָה מְבָרְכִים עַל יָם וְגַם עַל אֲגָם, בְּתִנָּאֵי שֵׁיט בּוֹ מִיִּם רַבִּים בְּכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה וְשֶׁאֵין מְדַבֵּר בְּאֲגָם מְלֵאכּוֹתֵי שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּיַדֵּי

בני אדם. לכן מברכים על ראית הים התיכון וים סוף, על הפגרת ועל ים המלח, שיש בהם מים כל השנה.

על הים הגדול (האוקיינוס, שמקיף את היבשות) תקנו חכמים ברכה מיוחדת: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם שעשה את הים הגדול".

ומה לגבי נהרות? חכמינו קבעו שני תנאים שצריכים להתקיים כדי שנהרות על נהרות: א. שזרימתם טבעית ולא נשתנתה בידי בני אדם. ב. שיהיו גדולים לפחות כמו נהר הפרת, שבתורה מכנה "גדול". על כן מובן שעל נהרות הגדולים מן הפרת, כגון נהר הנילוס במצרים, הולגה והרין באירופה והאמזונס והמיסיסיפי באמריקה - יש לברך עושה מעשה בראשית. אך על נהרות רגילים כגון נהר הירקון, הירדן וכדומה - אין מברכים.

לסיום: אביעד הזה צריך לברך "עושה מעשה בראשית" על ים סוף כשראה אותו לראשונה, אך לאחר מכן לא היה צריך לברך עד שיעברו שלושים יום מאז ראיתו הקודמת.

מקורות: ברכות נ"ד ע"ב; שו"ע רי"ח, ג'; רכ"ד, י"ג; מ"ב רכ"ח, ב'; פניני הלכה ברכות 301-304.

רוחף שלום

"ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל" (במדבר כ', כ"ט)

"אמא", קראתי, "אני הולך לחברים, כבר סימתי להכין שעורי בית".

"אתה יכול לצאת, אך זכר שאני לא מרשה ללכת לבית של דן", אמרה אמא בתקיפות.

"למה?" התפלאתי, "דן ואני חברים טובים, תמיד הרשית לי ללכת אליו".

"לא כל דבר אתה צריך להבין!" סכמה אמא. "ועכשו לך לשחק".

הלכתי ברחוב והרגשתי שהראש שלי מתפוצץ ממששבות. אמא של דן היא חברה של אמא שלי, והיא תמיד מקבלת את פני במאור פנים. הם התארחו אצלנו כמה פעמים ואנחנו התארחנו אצלם. פעם אפלו יצאנו יחד לטיול שטח, בנינו יחד אהלים וצעדנו באותם מסלולים. בעצם, שמתי לב פתאום, גם דן כבר לא מגיע לשחק אתי. התעלומה רק הלכה והסתבכה. 'מה קרה?' נקרה השאלה במוחי. לפתע הרגשתי שאני נתקל בדבר מה...

"הי ילד, תזהר! אתה לא רואה לאן אתה הולך?"

"אוי, סליחה, מרב מחשבות לא שמתי לב..." התנצלתי ועזרתי לבחור שנתקלתי בו להרים את הספרים שנפלו מידו. "איך אתה מצליח ללכת ולקרא בספרים ככה באמצע הרחוב?" שאלתי.

"ומה מטריד ילד קטן וחמוד ככה באמצע החיים?" החזיר לי הבחור בשאלה.

הסתכלתי על הבחור הגבוה שעמד מולי. "נדמה לי שאני מכיר אותך, אתה בוגר בית הספר שאני לומד בו". אחרי חשוב קל שעשיתי הגעתי למסקנה שהוא כבר בכתה י'. "אני אפלו זוכר שכלם כנו

אותך גרון הגאון, ואתה בטח כבר בכתה י", אמרתי בחיוד. "תשמע, אתה ממש בלש", החמיא לי גרון הגאון. "אז אולי תספר לי מה מטריד אותך?" ספרתי. גרון הקשיב, שאל שאלות ושוב הקשיב.

"אתה בטוח שאתה מתנהג יפה שם? אולי אמא של דן לא מרשה שתבוא? אולי אמא שלו לא מרגישה טוב?"

"אתה יודע מה?" החליט לבסוף גרון הגאון, "זה מסקרן גם אותי. אם תמצא פתרון תעדכן...". גרון הלך לדרך וגם אני פניתי ללכת. לא שמתי לב לאן נושאות אותי רגלי ולפתע מצאתי את עצמי בחצר ביתו של דן. דן ראה אותי מהחלון ויצא לקראתי. הוא לחש לי משהו באזן - ואז בבת אחת הבנתי הכל.

"בוא נצא מכאן ונחשב יחד מה לעשות", הציע דן ומשך אותי משם. אחרי שעה של הליכה צף לי רעיון ושתפתי בו את דן. דן התלהב מאוד. הוא חבק אותי חזק כל כך שכמעט לא נשאר לי אור.

דן חזר לביתו, וגם אני פניתי לחזר לביתי ובלבי תפלה שנצליח במשימה. מכרחים להצליח.

אחרי ארוחת ערב, בדיוק בפעם שתכננו, נגשתי אל אמא וספרתי לפי תמי: "פגשתי ברחוב את חנה, אמא של דן. היא כל כך שמחה לראות אותי והזמינה אותי לבוא אליהם מתי שארצה". אמא התבוננה בי מפתעת ואני המשכתי בדיוק לפי התכנית: "היזה לה מבט קצת עצוב, היא סברה שהיא כל כך מצטערת על מה שהיזה, היא מרגישה אשמה בכל מה שקרה והיא בכלל לא התכוונה לפגוע. הלואי שאמא שלך תסלח לי, היא אמרה". אמא הרגירה במה שאמרתי ואני התפללתי שגם דן יעבר בשלום את המשימה ונגיד בדיוק את אותם דברים לאמא שלו כפי שתכננו.

בלילה לא עצמתי עין. לא ידעתי אם התכנית תצליח, ועוד דבר הטריד אותי: אני לא רגיל לשקר.

בבקר קמתי מקדם כדי שאוכל להספיק להחליף עם דן חויות מאתמול. רצתי כל הדרך.

"הי ילד, תזהר! אתה לא רואה לאן אתה הולך?"

"אוי! שוב סליחה, מרב מהירות לא שמתי לב...". התנצלתי ועזרתי לגרון הגאון להרים את הספרים שנפלו לו מהיד. "נו, נפתרה התעלומה?" התעניין גרון. ספרתי לו הכל. "אני לא יודע אם דן הצליח בתכנית, אני לא בטוח שזה יעזר, ואני גם לא רגוע; אחרי הכל שקרתי". סימתי את דברי.

גרון אמר: "הספור שלך קשור בדיוק לפרשת השבוע, פרשת חקת".

ציור של 2 ילדים לבושים בבגדי אהרון הכהן 21 אימהות מחובקות.

"בפרשה עם ישראל נפרד מאהרון הכהן. מה שמעניין הוא שהתורה מדגישה שכל בית ישאל התאבלו וככו על אהרון. חכמים למדים מכך שאהרון היה אהוב מאוד על עם ישראל. המדרש מגלה את הסבה". גרון נבר בספרים הרבים שהיו בידי עד שמצא את מבקשו: ספר "אבות דרבי נתן". אז החל קורא בנחת פאלו שישי לי כל הזמן שבעולם: "שני בני אדם שעשו מריבה זה עם זה, הלך אהרון וישב אצל אחד מהם, אמר לו: בני, ראה חברך מהו אומר, מטורף את לבו וקורע את בגדיו, אומר אוי לי היאך אשא את עיני ואראה את חברי, בשתי הימנו שאני הוא שסרחתי עליו. הוא יושב אצלו עד שמסיר קנאה מלבו. והולך אהרון ויושב אצל האחר..."

"הבנתי את הרעיון", עצרתי את ירון. שמחה גדולה מלאה את לבי: פעלנו בדיוק כמו אהרן הכהן.
"אבל תגיד", הסתקרנתי, "זה באמת עבד?" "כן", ענה ירון הגאון וסיים את המדרש: "וכשנפגשו
זה בזה... נשקו זה לזה".

"תודה רבה", אמרתי לירון. רצתי לפגוש את דן ובלבי תפלה שגם סוף הספור שלנו יהיה זהה לזה
שבמדרש.